

RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON

OTSUS

Vaidlustusasja number	114-24/278636
Otsuse kuupäev	10.07.2024
Vaidlustuskomisjoni liige	Ulvi Reimets
Vaidlustus	aktsiaseltsi HIEKO vaidlustus Paide Linnavalitsuse riigihankes „Paide linna PAIde lasteaia Lillepai maja (Tallinna tn 49, Paide linn) ventilatsiooni projekteerimisehitustööde teostamine“ (viitenumber 278636) menetluse kehtetuks tunnistamise otsusele
Menetlusosalised	Vaidlustaja, aktsiaselts HIEKO, esindaja juhatuse liige Hendrik Pass
Vaidlustuse läbivaatamine	Hankija, Paide Linnavalitsus, esindaja Mait Grigorjev Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS¹ § 197 lg 1 p-i 5 ja § 198 lg 1 alusel

1. Rahuldada aktsiaseltsi HIEKO vaidlustus ja tunnistada kehtetuks Paide Linnavalitsuse 05.06.2024 korralduse nr 153 punkt 1 riigihanke „Paide linna PAIde lasteaia Lillepai maja (Tallinna tn 49, Paide linn) ventilatsiooni projekteerimisehitustööde teostamine“ (viitenumber 278636) kehtetuks tunnistamise kohta.

2. Mõista Paide Linnavalitsuselt aktsiaseltsi HIEKO kasuks välja vaidlustuse esitamisel tasutud riigilõiv 640 eurot.

EDASIKAEBAMISE KORD

Otsuse peale võib esitada kaebuse halduskohtule kümne päeva jooksul otsuse avalikult teatavaks tegemisest arvates (halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1).

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (RHS § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 16.04.2024 avaldas Paide Linnavalitsus (edaspidi Hankija) riigihangete registris avatud hankemenetlusena läbi viidava riigihanke „Paide linna PAIde lasteaia Lillepai maja (Tallinna tn 49, Paide linn) ventilatsiooni projekteerimisehitustööde teostamine“ (viitenumber 278636)

---

¹ Riigihangete seadus

(edaspidi Riigihange) hanketeate.

20.05.2024 korralduses nr 132 otsustas Hankija:

- 1) tunnistada kvalifikatsiooninõuetele vastavaks:
  - HEINZBAU OÜ, kuna kõrvaldamise alused puuduvad ja kõik nõuded on täidetud;
  - aktsiaseltsi HIEKO, kuna kõrvaldamise alused puuduvad ja kõik nõuded on täidetud;
  - AS COMFORT AE, kuna kõrvaldamise alused puuduvad ja kõik nõuded on täidetud.
- 2) tunnistada vastavaks HEINZBAU OÜ, aktsiaseltsi HIEKO ja AS COMFORT AE pakkumused, kuna kõik nõuded on täidetud;
- 3) tunnistada edukaks AS COMFORT AE pakkumus arvestusliku maksumusega 162 700,00 eurot, millele lisandub käibemaks.

31.05.2024 esitas aktsiaselts HIEKO Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) vaidlustuse 20.05.2024 otsustele tunnistada AS COMFORT AE pakkumus vastavaks ja edukaks.

05.06.2024 korraldusega nr 153 (edaspidi Korraldus) tunnistab Hankija Riigihanke kehtetuks ja hankemenetlus lõppenuks (Korralduse p 1) ning tunnistab kehtetuks ka Paide Linnavalitsuse 20.05.2024 korralduse nr 132 (Korralduse p 2).

Vaidlustuskomisjon oma 06.06.2024 otsusega vaidlustusasjas 104-24/278636 jättis Vaidlustaja 31.05.2024 vaidlustuse RHS § 197 lg 1 p-i 8 ja § 192 lg 3 p-i 5 alusel läbi vaatamata.

2. 17.06.2024 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) aktsiaseltsi HIEKO (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija Korralduses tehtud otsusele tunnistada Riigihange kehtetuks.

3. Vaidlustuskomisjon teatas 21.06.2024 kirjaga nr 12.2-10/114 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 27.06.2024 ja neile vastamiseks 02.07.2024.

Vaidlustuskomisjoni poolt määratud tähtpäevadeks täiendavaid seisukohti ei esitatud.

04.07.2024 otsusega jättis vaidlustuskomisjon rahuldamata Vaidlustaja taotluse peatada riigihange „Paide linna PAIde lasteaia Lillepai maja (Tallinna tn 49, Paide linn) ventilatsiooni projekteerimis-Ehitustööde teostamine 2“ (viitenumber 280909).

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

4. Vaidlustaja, **aktsiaselts HIEKO**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

4.1. Olukorras, kus Hankija on kinnitanud ja märkinud, et Riigihanke kehtetuks tunnistamise tegelik põhjus on Vaidlustaja 31.05.2024 vaidlustus, seal toodud põhjendused ja kahtlused, mille osas Hankija ei näe perspektiivi edasi vaielda, puuduvad tegelikud ja reaalsed kaalutlused ning vajadused 05.06.2024 korralduse koostamiseks ja 16.04.2024 algatatud Riigihanke lõpetamiseks.

Sellises olukorras pidi Hankija tunnistama Vaidlustaja 31.05.2024 vaidlustuse põhjendatuks, mille tulemusena Hankija oleks sõlminud hankelepingu Vaidlustajaga – selliselt avaliku ressursi mõistlikult kasutamise huvides oleks Vaidlustaja saanud töödega alustada nii nagu hanketingimused ette nägid, ehk 25.06.2024 (tööde lõpp-tähtaeg 31.12.2024). Poleks olnud vajalik Riigihanget lõpetada, et juba samal päeval, ehk 05.06.2024 algatada samadel tingimustel (viitenumber 280909) hange (tööde alustamine 25.06.2024 asemel 17.07.2024, kuid tööde lõpp-tähtaeg jäi samaks).

Vaidlustaja on seisukohal, et hankemenetluse aususe ja läbipaistvuse ning avaliku ressursi mõistliku ja ratsionaalse kasutamise seisukohalt ja huvides ei ole kuidagi õiguspärane, et pärast vaidlustuse esitamist Hankija kuulutab Riigihanke lõppenuks (seejuures nähes ära kõikide pakkujate pakkumuste summad), koheselt kuulutades välja uue samasuguse hanke.

4.2. Riigihanke kehtetuks tunnistamise otsus (Korraldus) on õiguspärane vaid siis, kui Hankija esitatud põhjendused on reaalsed, kontrollitavad, võimaldavad mõista otsuse sisu ja järeldada, et kehtetuks tunnistatava hankemenetluse jätkamine pole võimalik. Selliseid põhjendusi Korraldusest ei nähtu – Korralduse põhjendus tugineb ainult ja üksnes sellele, et Vaidlustaja esitas vaidlustuse, millele Hankija ei näe perspektiivi ja alust vastu vaielda.

Üldsõnaline ja tõendamata viide projekti väidetavale tähtaegsusele ei ole pädev, sest vaidlustuse tõttu poleks projekti tähtaegsus ohtu sattunud. Eriti veel juhul, kui Hankija oleks vaidlustusega nõustunud (sellisel juhul oleks saanud töödega alustada juba 25.06.2024). Isegi juhul, kui oleks tulnud oodata ära ca 30 päeva, mille jooksul oleks vaidlustuskomisjon teinud sisulise otsuse ja 10 päeva otsuse jõustumise, oleks saanud töödega alustada maksimaalselt 17.07.2024 (nagu uues hankes) ja ikkagi jõudnud tööd kenasti lõpetada hiljemalt 31.12.2024.

4.3. Ausas hankemenetluses ei saaks olla lubatav olukord, kus keegi teeb tahtlikult või kogemata oma pakkumuses vea ja muudab sellega, Hankija tegevuse kaasabil, teiste pakkujate pakkumused kehtetuks/tühiseks ning avalikustatakse hinnad.

5. Hankija, Paide Linnavalitsus, vaidleb vaidlustusele vastu.

5.1. RHS § 73 lg 6 annab õiguse menetlus kehtetuks tunnistada ja ei reguleeri, mis juhul seda võib teha ja mis juhul ei või seda teha.

5.2. Riigihankes esitasid pakkujad lisaks pakkumuse kogumaksumusele ka pakkumuse maksumuse kalkulatsiooni. Kalkulatsioonist nähtus, milliste tegevuste tegemiste eest ning millised summad pakkujad pakkusid.

RHS § 2 lg 1 sätestab, et seaduse eesmärk on tagada hankija rahaliste vahendite läbipaistev, otstarbekas ja säästlik kasutamine, isikute võrdne kohtlemine ning konkurentsi efektiivne ärakasutamine riigihankel.

Hankija, analüüsinud esitatud pakkumuste kogumaksumust koosmõjus esitatud pakkumuste maksumuse kalkulatsioonidega, avastas 190 000 eurose anomaalia AS-i COMFORT AE pakkumuses. Anomaalia kõrvaldamata jätmine ja Vaidlustaja pakkumuse edukaks tunnistamine oleks Hankijale tekitanud põhjendamata kulu koos käibemaksuga 45 310,80 eurot. Selliselt poleks olnud võimalik lähtuda põhimõttest kasutada Hankija vahendeid otstarbekalt ja säästlikult nagu seda sätestab RHS § 2 lg 1. Samuti riivanuks see konkurentsi

efektiivsuse põhimõtet riigihankes.

Hankija käsitles anomaalia tekkimist AS-i COMFORT AE pakkumuses arvutus- või sisestusveana ning võimaldas anomaalia kõrvaldamist ning hindas pakkumusi võrreldavate maksumustega, mille puhul iga euro pakkumuse maksumustes oli põhjendatud konkreetse tööga.

RHS annab hanke osalistele kaalutlusõiguse ja võimaldab oma otsuste tegemisel kaalutleda. Kaalutlemise eesmärgiks on tagada hankija rahaliste vahendite läbipaistev, otstarbekas ja säästlik kasutamine, isikute võrdne kohtlemine ning konkurentsi efektiivne ärakasutamine. Hankija käsitles enda sellist tegevust seadusega lubatuna ja kohustusena.

Vaidlustaja aga vaidlustas sisuliselt Hankija sellise tegevuse ilma õiguslikult põhjendatud argumentideta.

5.3. Hankija möönab, et RHS § 117 lg 3 ei sätesta, kas olukorda, kus kalkulatsiooni õigete asjakohaste summade kokku liitmisel nendele veel juurde liita suvaline põhjendamata summa, saab käsitleda arvutusveana või mitte. Hankija oma kaalutlemise tulemusena pidas seda arvutusveaga sarnaseks veaks, Vaidlustaja pidas sellist käsitlust lubamatuks.

Kaalutlemiste tõttu, õigusselguse ja Hankija vahendite ökonoomse kasutamise huvides pidas Hankija õige Riigihange kehtetuks tunnistada ja viia läbi uus hankemenetlus.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

6. RHS § 73 lg 3 p 6 sätestab ühe hankemenetluse lõppemise alusena hankemenetluse kehtetuks tunnistamise hankija enda otsusega põhjendatud vajaduse korral omal algatusel. Õige on see, et RHS ei sätesta konkreetseid aluseid, millistel juhtudel on hankija õigustatud hankemenetluse RHS § 73 lg 3 p-i 6 alusel kehtetuks tunnistama. Määratlemata õigusmõiste *põhjendatud vajaduse korral* sisustamisel on nii Euroopa Kohtu kui ka Eesti kohtute praktika siiani tunnustanud hankemenetluse kehtetuks tunnistamise otsustamisel hankija väga laia diskretsiooniruumi. Põhjendatud vajadus võib olla nii hankijast sõltumatu kui ka hankijast tulenev, see ei pea olema kaalukas või oluline (Euroopa Kohtu otsus C 27/98, p-id 23 ja 25), kuid see ei tohi olla meelevaldne.

Eesti kohtud on olnud seisukohal, et hankemenetluse kehtetuks tunnistamisel on õiguspärane iga kaalutlus, mis on kooskõlas riigihanke korraldamise üldpõhimõtetega ning on reaalne (Tallinna Ringkonnakohtu otsus 3-18-452, p 13 teine lõik).

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et põhjendatud vajadusteks saavad olla erinevad hankemenetluse läbiviimise käigus ilmnevad probleemid, mis ei võimalda hankijal hankemenetlust jätkata ja seda lõpule viia, st hankelepington sõlmida.

Vaidlus on käesoleval juhul selles, kas Hankijal esines põhjendatud vajadus Riigihange kehtetuks tunnistada.

7. RHS § 73 lg 3 p-i 6 alusel Riigihanke kehtetuks tunnistamist on Hankija oma 05.06.2024 korralduses nr 153 (edaspidi Korraldus) põhjendanud kokkuvõtvalt järgmiselt:

1) Riigihankes esitati 3 pakkumust:

	Pakkuja nimi	Pakkumuse arvestuslik maksumus, €
1	HEINZBAU OÜ	375 920,00
2	aktsiaselts HIIKO	199 840,00
3	AS COMFORT AE	352 700,00

Pakkujad pidid esitama ka pakkumuse maksumuse kalkulatsiooni. Hankija avastas AS-i COMFORT AE pakkumuses, et teise etapi tööde kogumaksumuseks on 197 600,00 eurot, sinna on lisandunud 190 000,00 eurot, kuid puudusid tööd ja kulutused, mille katteks see summa oli ette nähtud. Hankija esitas selgitusnõude. Pakkuja selgitas, et on eksinud pakkumuse maksumuse esitamisega. Hankija andis võimaluse pakkumuse maksumust korrigeerida. Pakkuja esitas korrigeeritud pakkumuse, arvates maksumusest maha ekslikult lisatud 190 000,00 eurot. AS-i COMFORT AE pakkumuse maksumuseks kujunes 162 700,00 eurot. Hindamisele läksid pakkumused järgmiselt:

	Pakkuja nimi	Pakkumuse arvestuslik maksumus, €
1	HEINZBAU OÜ	375 920,00
2	aktsiaselts HIIKO	199 840,00
3	AS COMFORT AE	162 700,00

2) aktsiaselts HIIKO esitas vaidlustuskomisjonile vaidlustuse. Hankija ei pea perspektiivseks vaidlustusele vastu vaielda. Hankija peab õigusselguse huvides õigeks Riigihange kehtetuks tunnistada ja lõpetada ning tunnistada kehtetuks korraldus nr 132, teha hankemenetluse senisest käigust ja Vaidlustaja esitatud etteheidetest kokkuvõtte ja järeldused ning vajadusel algatada uus hange. Hankija peab oluliseks projekti tähtaegset realiseerimist.

Seega põhjendab Hankija Riigihanke kehtetuks tunnistamise vajadust vaidlustuse esitamisega Hankija otsustele tunnistada vastavaks ja edukaks AS COMFORT AE pakkumus ja sellega, et ta ei soovi sellele vaidlustusele vastu vaielda. Samuti viitab Hankija õigusselguse tagamise ja projekti tähtajalise realiseerimise vajadusele. Muid põhjendusi pole Hankija esitanud.

8. Hankija oli tunnistanud kolm Riigihankes esitatud pakkumust vastavaks ja ühe pakkumuse edukaks. Edukaks tunnistatud pakkumusega seonduvalt esitati vaidlustuskomisjonile vaidlustus, mida põhjendati sellega, et Hankija on vastuolus seadusega muutnud edukaks tunnistatud pakkumuse maksumust. Hankija oli leidnud edukaks tunnistatud pakkumuses vea, mille kõrvaldamiseks lahutati „Hindamiskriteeriumi ja hinnatavad näitajad“ esitatud maksumusest 190 000 eurot. Vaidlustusasjas 104-24/278636 tehtavas otsuses oleks vaidlustuskomisjon võtnud seisukoha selles, kas Hankija sai sellisel viisil AS-i COMFORT AE pakkumuses esitatud maksumust muuta. See aga ei ole vaidlusaluseks küsimuseks käesolevas vaidlustusasjas.

9. Saades teada, et aktsiaselts HIIKO esitas 31.05.2024 vaidlustuse oli Hankijal kolm varianti:

- 1) tunnistada vaidlustus põhjendatuks;
- 2) vaielda vaidlustusele vastu;

3) tunnistada Riigihange kehtetuks põhjendatud vajadusel.

Hankija valis kolmanda variandi, kuid pidi silmas pidama seda, et Riigihanke kehtetuks tunnistamine on võimalik vaid seepärast, et mingil põhjusel Riigihanget jätkata ei saa.

10. Hankija ei ole Korralduses põhjendanud, miks ei olnud Riigihanke jätkamisel pärast vaidlustusmenetluse lõppemist võimalik jõuda hankelepingu sõlmimiseni ning miks vaidlustuse esitamine pidi kaasa tooma Riigihanke kehtetuks tunnistamise.

Isegi siis, kui vaidlustus- ja kohtumenetluses selguks, et Hankija ei saanud lubada AS-i COMFORT AE pakkumuse maksumust muuta, oleksid kehtivad kahe pakkuja pakkumuse vastavaks tunnistamise otsused. Seega ei oleks Hankijal olnud põhimõtteliselt takistust tunnistada Vaidlustaja pakkumus edukaks ning sõlmida hankeleping ja Riigihange lõpeks RHS § 73 lg 3 p-i 1 alusel. Kui aga vaidlustus oleks jäänud rahuldamata, siis oleks saanud Hankija sõlmida hankelepingu AS-iga COMFORT AE.

Korralduses on viidatud õigusselguse tagamise vajadusele. Õigusselgus oleks tagatud siis, kui oleks olemas kehtiv vaidlustuskomisjoni või kohtu otsus selle kohta, kas Hankija oli õiguspäraselt AS-i COMFORT AE pakkumuse maksumust lubanud muuta. Õigusselgust ei taga ilma mõjuva põhjuseta Riigihanke kehtetuks tunnistamine.

Mis aga puudutab projekti tähtaegset realiseerimist, siis nähtub uue sama hankelepingu eseme osas läbi viidava riigihanke viitenumber 280909 alusdokumentidest, et isegi 17.07.2024 sõlmitud hankelepingu puhul on võimalik tööd teostada hiljemalt 31.12.2024² – sama tööde teostamise tähtaeg on ette nähtud ka Riigihankes.

11. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et kõiki asjaolusid arvesse võttes ei nähtu eelkõige vaidlustatud Korraldusest ega ka Hankija vastusest, et Riigihanke kehtetuks tunnistamiseks esineks põhjendatud vajadus RHS § 73 lg 3 p-i 6 mõttes.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et vaidlustuse esitamist ja Hankija soovimatust vaidlustusmenetluses osaleda, ei saa pidada RHS § 73 lg 3 p-i 6 mõistes põhjendatud vajaduseks tunnistada Riigihange kehtetuks. Eelkõige seepärast, et pärast vaidlustusasjas 104-24/278636 tehtavat otsust oleks Hankija saanud Riigihankega jätkata.

12. Tulenevalt eespooltoodust on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Korralduses esitatud kaalutlused ei põhjenda Hankija vajadust Riigihange kehtetuks tunnistada (vastuolu RHS § 73 lg 3 p-iga 6), mistõttu Hankija Korralduse p 1 Riigihange kehtetuks tunnistamiseks tuleb tunnistada kehtetuks.

13. Lisaks Riigihanke kehtetuks tunnistamisele on Hankija Korralduse p-is 2 tunnistanud kehtetuks Paide Linnavalitsuse 20.05.2024 korralduse nr 132 „Riigihanke nr 278636 „Paide linna PAIde lasteaia Lillepai maja (Tallinna tn 49, Paide linn) ventilatsiooni projekteerimisehitustööde teostamine“ avatud hankemenetluse tulemuste kinnitamine“. See otsus jääb kehtima - mis tähendab seda, et Hankija peab jätkama seda Riigihanget ja tegema uued otsused.

---

² Riigihanke viitenumber 280909 hankelepingu projekt p 3
6 (7)

14. Vaidlustusmenetluse kulud

Kuna vaidlustusmenetlus lõpeb RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel vaidlustuse täieliku rahuldamisega, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 1.

Vaidlustajat esindas vaidlustusmenetluses juhatuse liige, mistõttu esindaja kulusid ei saa olla.

Hankijalt tuleb Vaidlustaja kasuks välja mõista vaidlustuse esitamisel tasutud riigilõiv 640 eurot.

Hankija menetluskulud jäävad Hankija kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ulvi Reimets